

ความเป็นมาของปัญหา

โสเภณีของไทยมีมาตั้งแต่สมัยไหนไม่มีหลักฐานแน่นอน แต่กฎหมายตราสาม-
ดวง ว่าด้วยลักษณะตัวเมียกล่าวไว้ว่า ถ้าชายใดนำเอาหญิงนครโสเภณีมาเป็นเมีย เมื่อ
หญิงนั้นทำชู้ก็ให้เอาเฉลวปะหน้าหักคอกชบาแดงทั้งสองหู ร้อยคอกชบาแดงเป็นพวงมาลัย
สวมคอ แล้วเอาทั้งหญิงและชายนั้นเพี้ยมแอกไถนาสามวัน¹ และนิราศเมืองแกลงของ
สุนทรภู่ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของสังคมในกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นว่า ในครั้งนั้น
มีหญิงโสเภณีตั้งสำนักอยู่ที่ย่านสำเพ็ง ชาวบ้านเรียกโสเภณีที่อยู่ในย่านนั้นว่า ผู้หญิงสำเพ็ง
คำว่า " หญิงสำเพ็ง " จึงหมายถึงโสเภณี ส่วนวงกลอนในนิราศเมืองแกลงตอนนั้นมีว่า

ถึงสำเพ็งแก่งตั้งริมฝั่งน้ำ	แพประจำจอกเรียงเคียงขนาน
มีชুমชอกตรอกนางเจ้าประจານ	ยังสำราญร้องขับไม่หลับลง
โอชานีศรีหรือบุษยาเอ๋ย	นีกจะเชยก็ไคชมสมประสงค์ ²

ส่วนหนึ่งของปัญหาเหล่านี้ เช่น ปัญหาศีลธรรม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสุขภาพ
อนามัยของประชาชน และปัญหาเศรษฐกิจมีที่มาจากโสเภณีซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ
รัฐบาลไทยได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค รตนโกสินทร์ศก 127 (กฎหมาย
ฉบับนี้เป็นกฎหมายรับรองผู้ประกอบการอาชีพค้าประเวณี) เมื่อพุทธศักราช 2503³ เป็นต้นมา
ถึงแม้ว่าจะมีการยกเลิกการจดทะเบียนโสเภณีก็ตาม แต่โสเภณีก็ยังคงมีอยู่ในสังคมไทยอย่าง

¹ กฎหมายตราสามดวง เล่ม 3 (พระนคร: องค์การการค้าคุรุสภา, 2506), หน้า 209.

² สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, ชีวิตและงานของสุนทรภู่ (พระนคร:
สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2513), หน้า 82.

³ "พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503," ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 77 ตอนที่ 89 (1 พฤศจิกายน 2503): 894

แพร่หลาย จนกระทั่งพุทธศักราช 2517 รัฐสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการต่างประเทศ
เพื่อตราเป็นกฎหมายควบคุมโสเภณี¹ เพื่อสวัสดิภาพของโสเภณีและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมดนี้เป็น
หลักฐานที่แสดงว่ามีโสเภณีในสังคมไทย

อันที่จริงไทยได้รับวัฒนธรรมตลอดจนประเพณีต่างๆมาจากอินเดียโบราณ แต่ความ
คิดเกี่ยวกับโสเภณีในอินเดียโบราณจะเป็นที่มาของโสเภณีไทยหรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ ผู้
วิจัยจึงต้องการค้นคว้าและวิจัยเรื่องโสเภณีที่ปรากฏในวรรณคดีบาลีและสันสกฤตซึ่งจะเป็นแนว
ทางให้มีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างโสเภณีอินเดียกับโสเภณีไทย

การสำรวจตำราอื่นๆที่เกี่ยวข้องซึ่งได้กระทำมาแล้ว

โสเภณีมีอิทธิพลต่อสังคมมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง หลักฐานที่สนับสนุนข้อความดังกล่าว
ก็คือมีวรรณกรรมของชาวอินเดียโบราณที่กล่าวถึงโสเภณีไว้ทั้งโดยเฉพาะและโดยเพียงพาด
พิง ในวรรณคดีสันสกฤตที่มีอายุเก่าที่สุด คือคัมภีร์ฤคเวทและวรรณคดีสันสกฤตสมัยหลังก็มีการ
กล่าวถึงโสเภณีไว้ ส่วนวรรณบาลีก็มีเรื่องของโสเภณีแทรกอยู่ เช่น พระไตรปิฎกหมวดพระวินัย
และหมวดพระสุตตันตปิฎก ขัมมปทัฏฐกถา ชาตกัฏฐกถา และมิลินทปัญหยา เป็นต้น

วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

การทำวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้ซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาบาลี-สันสกฤตในภาควิชา
วิชาภาษาตะวันออก มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของโสเภณีในสังคมอินเดียโบราณ ตลอดจนบทบัญญัติ
ทางศาสนาที่เกี่ยวข้อง เนื่องด้วยโสเภณีเท่าที่มีหลักฐานปรากฏยืนยันในวรรณคดีบาลีและสันสกฤต
ตั้งแต่สมัยวรรณคดีพระเวทจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 12
2. เพื่อศึกษาบทบาทของรัฐที่มีต่อโสเภณีและโสเภณีที่มีต่อรัฐทั้งในค่านิยม
เศรษฐกิจและความมั่นคงของรัฐ

¹ การประชุมรัฐสภาสามัญนิติบัญญัติ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 47/2517 วันศุกร์ที่ 26
กรกฎาคม 2517 ที่ประชุมได้พิจารณาร่าง พ.ร.บ. การต่างประเทศ นายสุชน ชื่นสมจิตต์
เป็นผู้เสนอ ที่ประชุมไม่รับหลักการด้วยคะแนนเสียง 89:21

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาและวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโสเภณีอินเดียสมัยโบราณ เช่น หลักฐานกำเนิดโสเภณีที่เก่าที่สุด ความเป็นมาและความประพฤติ ตลอดจนบทบาทของโสเภณีที่มีต่อศาสนา เศรษฐกิจ การปกครองของชาวอินเดียโบราณ
2. วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะ เป็นแนวทางให้มีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างโสเภณีอินเดียโบราณและโสเภณีไทยต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยกระทำตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจาก

- ก. วรรณคดีสันสกฤต เช่น คัมภีร์ฤคเวท คัมภีร์อถรรพเวท ภัฏหมยมหาภารตะ กาพย์รามายณะ มานวธรรมศาสตร์ ยาชญวัลลภสมฤติ อรรถศาสตร์ กามสูตร ทศรूप มฤจจกฏิก้า ทศกุมารจริต และกถาสตรีตสาคร เป็นต้น
- ข. วรรณคดีบาลี เช่น พระไตรปิฎกหมวดพระวินัยและหมวดพระสุตตันตปิฎก ขัมมปทัฏฐกถา ชาตกัฏฐกถา เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การวิจัยข้อมูล

- ก. จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์เป็นเรื่องเดียวกันไว้ในหมวดเดียวกัน
- ข. จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลและหาความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ เปรียบเทียบความสำคัญลำดับไว้ก่อนหลังให้ต่อเนื่องกัน
- ค. สรุปและให้ข้อคิดเห็นต่อข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่และเปรียบเทียบกันแล้วในแต่ละกรณี

ขั้นที่ 3 สรุปและขอเสนอแนะ

การแปลภาษาบาลีและสันสกฤตในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้เกณฑ์ดังนี้

1. คำแปลของภาษาบาลีที่นำมาจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี ผู้วิจัยใช้คำแปลจากพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง ของกรมการศาสนา
2. คำแปลของภาษาบาลีที่นำมาจากฉัมมปทัฏฐกถา ใช้คำแปลจากหนังสือฉัมมบทแปล ฉบับแปลของมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. คำแปลของภาษาบาลีที่นำมาจากชาติกัฏฐกถา ผู้วิจัยใช้วิธีการแปลเอาความ
4. คำแปลคำราชาภาษาสันสกฤต ผู้วิจัยแปลเอาความ โดยการศึกษาเปรียบเทียบ คำแปลที่นักปราชญ์ทางภาษาสันสกฤตได้แปล เป็นภาษาอังกฤษ

อนึ่ง ถึงแม้ว่าหัวข้อวิทยานิพนธ์จะใช้ชื่อว่า " โสเภณีในวรรณคดีบาลีและสันสกฤต " ก็ตาม แต่การเสนอข้อมูลในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่มาจากรวรรณคดีสันสกฤตก่อน ข้อมูลที่นำมาจากวรรณคดีบาลี ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลทางวรรณคดีสันสกฤตมีมากกว่า ข้อมูลในวรรณคดีบาลี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย